

Resumé af EUROPA-NÆVNETS erfaringskonference 20. september 2019**NYT POLITISK LANDSKAB I EU****Åbningstale v. kulturminister Joy Mogensen**

Hvad er Europa og hvad er Europa for danskerne. Det spørgsmål er væsentlig at stille, mente ministeren. Europa spreder sig i alle områder. Men Europa skal også sprede sig som det værdifællesskab, som Europa også er. Vi er en små-stat, og vi skylder Europa stor tak, fordi vi på ny har fået en stemme i verden efter 2. verdenskrig. Europa har givet os en identitet, slog ministeren fast.

Så hvorfor stilles der nu spørgsmål ved EU, spurgte ministeren. Er der ændret i grundtanken, i værdierne eller i fredsprojektet?

I Danmark har vi gode solide demokratiske samfundsstrukturer. Vi kan leverer en afbalanceret samfundsmodel, hvor vi forventer, at i morgen bliver bedre end i dag. Så i Danmark skal tvivlen og spørgsmålet forstås som et spørgsmål om balance. Det er vigtigt også at give nationalstaten plads.

På spørgsmål fra salen svarede ministeren, at kulturen har stor betydning for debatten om det europæiske værdifællesskab. F. eks. skaber det europæiske filmfællesskab modvægt til det amerikanske. Men også inden for Europa har vi forskellige samfundsmodeller og ser meget forskelligt på en række forhold. P.t. er der en tendens til at søge mod det nordiske fællesskab. Kulturen skal bruges til at afbalancere f.eks. i forhold til indignation overfor Brexit og politiske paroler. I Danmark og Norden har vi gode bud på dette. Brexit har skabt nye mere nuancerede måder at tale om EU på.

Europa-Nævnet byder velkommen v. formand Anne-Marie Meldgaard

Europa-Nævnets formand Anne-Marie Meldgaard bød velkommen, præsenterede dagens program og fremhævede, at mange nye ansigter havde fundet vej til konferencen. Det kan muligvis have baggrund i nævnets satsning på at nå bredt ud i landet og sikre debatter på steder, hvor der sædvanligvis ikke afholdes EU-debatter.

For at nå dette, har Europa-Nævnet igangsat et samarbejde med 5 landsdækkende EU-oplysningsorganisationer om at få debatten ud i alle afkroge af landet. Det er blevet til 100 debatter uden for de store byer.

Hvor står Europa i den internationale verdensorden v. Mogens Lykketoft

Hvordan er verdens tilstand og hvad er Europas rolle i at sikre, at verdens problemer bliver løst. FN's verdensmål adresserer de problemer, der SKAL løses. Mogens Lykketoft fremhævede nødvendigheden af at bekæmpe fattigdommen og afbalancere klimakampen socialt. Han fremhævede også, at demokratiet kun kan eksistere med informerede borgere og at public service er vigtig i den sammenhæng. Det handler om hvem, der behersker medierne. Er Trump en trend eller et bump på vejen? Europa er f.eks. alene om at holde fast i atomaftalen med Iran som modvægt til Trumps forsøg på destabilisering. Det 21. århundredes sikkerhed afhænger af om Kina og USA kan afbalanceres. Europa skal forstå de to supermagter samt at Europa kun kan få indflydelse som en samlet enhed, mente Mogens Lykketoft. F.eks. konkurrerer vi i Europa med hinanden om Kinas gunst, i stedet for at have en fælles front. Som ministeren fremhævede Mogens Lykketoft også, at Europas nødvendige fællesskab ikke betyder det samme som at opgive nationalstaterne. EU er en aftale om at pulje vores suverænitet, for vi kan kun suverænitet, hvis vi er fælles, forklarede Lykketoft.

Brexit har taget enorm energi ud af EU og Europa har ikke gjort nok for miljøet, selvom EU er længst. Europa kan spille en rolle i forbindelse med skattesnyd og det er sammen med en effektiv politik for de ydre grænser en af de vigtigste problemstillinger som vi skal have styr på i EU.

Kunsten kan flytte debatten v. Tommy Nielsen, Magistraten

Tommy Nielsen startede sit oplæg med en vild historie – storytelling – om hans tur til konferencen og en forkeret kasse med rekvisitter. Hans pointe var, at man med få midler, der ikke koster noget særligt, kan skabe et andet rum både fysisk og mentalt til sin EU-debat. Debatterne behøver ikke være skåret over den samme (kedelige læst). Brug 2 minutter til at gøre det anderledes, tag en maske på og lav en anden lysætning.

Tommy fortalte om en række projekter i Jylland, der med midler fra nævnet havde fået helt nye målgrupper involveret i EU-debatter via kurser i hip hop, graffiti, storytelling og rap med EU-temaer.

Teaterforestillingen "Brexit socks" er et andet utraditionelt eksempel på at starte en EU-debat. Et sokke-teater (dukketeater med grå sokker) fra England indledte med en forestilling, der lagde op til en debat. Der deltog 380 personer, som alle vurderedes at være fra målgrupper, der normalt ikke deltager i EU-debatarrangementer – både unge og gamle.

Deres seneste projekt var planlagt til at være omvendte valgmøder, hvor almindelige borgere blev klædt på til at være dem, der sidder i panelet, mens politikerne skulle stille spørgsmålene. Men ingen politikere var indstillede på denne rollefordeling lige før et valg, så projektet måtte aflyses.

"Vi skal turde fejle" var Tommy Niensens overordnede pointe. Ellers lykkes vi ikke med at nå ud over de sædvanlige målgrupper.

Panel om nye borgerdialoger

Europa-Nævnet har igangsat et samarbejde med de 5 landsdækkende EU-oplysningsorganisationer om at få debatten ud i alle del af landet. Debatterne startede i efteråret 2018, da Europa-Nævnet fik til opgave af regeringen at styrke EU-debatten i Danmark ved at engagere civilsamfundet. De 5 organisationer fik i alt 1 mio. kr. og holdt 78 borgerhøringer med det overordnede spørgsmål: Hvor er EU på vej hen, og hvordan ønsker Danmark at påvirke udviklingen? I foråret fulgte nævnet og de 5 organisationer op med yderligere 22 borgerdialoger som optakt til Europa-Parlaments valget, hvor spørgsmålet var skærpet: "Hvor skal EU hen?". Der har deltaget 5.400 borgere i debatten i forskellige steder i landet, hvor der ikke tidligere er stor erfaring med at invitere til EU-debat.

Sten Tideman fortalte, at EuropaNu har samarbejdet med Folkeuniversitetets lokale komiteer, som ofte er knyttet op på det lokale bibliotek, hvor hovedparten af arrangementerne har været afholdt. Arrangementerne har været eksponeret som at man netop ikke behøver at være ekspert for at deltage. Desuden har et arrangement været afholdt i samarbejde med Mongo Park Teater i Kolding, hvor EU's problemer blev behandlet som et familiedrama. Det var en erfaring, at deltagelsen var bedst jo tættere på valget.

Rasmus Nørlem Sørensen fremhævede, at det kræver ekstra tid og benarbejde at gå uden for de store byer, men at deltagelsen havde været meget tilfredsstillende, og der havde været stor interesse. DEO havde i samarbejdet med EuropaNu haft ansvaret for valgmøder med store paneler med kandidaterne til EP-valget, som primært blev holdt på biblioteker. DEO gør meget ud af at "uddanne" universitetssekserterne i formidling til deres arrangementer. Politikerne har generelt også brug for at få viden. Arrangementerne havde været understøttet at dels en fælles publikation om resultaterne fra efterårets debatter (Borgertanker om fremtidens EU), dels en ny håndbog (Vælgernes håndbog i EU) som blev uddelt. De 10 partier var desuden på forhånd blevet spurgt om valgets hovedspørgsmål.

Jacob Bjelskov Jørgensen påpegede, at målet med et arrangement er at minimere deltagerne "udfald", hvor de ikke er med, men tænker på noget andet. I Nyt Europa starter processen derfor med at de glemmer, hvad de selv synes er interessant og bl.a. spørger den lokale samarbejdspartner, som skal behandles som en ligeværdig partner. Organisationen har også gode erfaringer med samskabelsesprocesser på selve arrangementerne.

Nyt Europa havde afholdt valgmøder i samarbejde med en række folkehøjskoler mens Europabevægelsen i den interne arbejdsdeling primært havde samarbejdet med biblioteker om afholdelse af ekspertmøder. Lasse Skaarup Petersen påpegede i den sammenhæng, at bibliotekerne er meget forskellige og med forskelligt engagement. Man kan spørge lokalt, hvor folk finder det naturligt at samles. Den lokale forankring er meget vigtig. Lasse fremhævede, at succeskriterierne ikke bør være, hvor mange, der deltog, men om dem, der kom, var tilfredse og engagerede.

Ole Jensen fortalte, at Fagbevægelsen mod Unionen (et fagligt netværk siden 1990) havde gennemført efterårets borgerhøringer efter Højlunds Forsamlingshus-konceptet. Møderne var startet med en video om de centrale spørgsmål, hvorefter publikum var i centrum. Det er erfaringen, at den offentlige debat har ændret karakter i og med, at meget af debatten foregår på de sociale medier. Men hvis der kommer kant i debatten, kan den engagere. Fremadrettet bør vi satse på at udvikle kant i temadebatterne. Det er dog et problem, at politikkerne ikke ønsker at debattere "kantede" temaer som f.eks. varetøret i den socialpolitiske søjle.

I debatten med salen blev det fremhævet, at det er vigtigt at gribe de temaer, der ligger der i forvejen (f.eks. klima) og at finde de lokale emner og de rette lokale folk. Meget er vundet ved at have en lokal "fikser", der kan ordne ting og sørge for kontakter. Folk ønsker primært

indflydelse, og vi kan være med til at give dem demokratisk handlekraft, ved at trække arrangementerne ud, hvor de bor. Det er vigtigt med en ordstyrer, der kan være publikums ambassadører og f.eks. "oversætte" mellem publikum og eksperten, der holder oplæg.

EU efter EP19 v. Maja Kluger Dionigi, Tænk tanken Europa

Maja Dionigi analyserede betydningen af det nye landskab i Europa-Parlamentet (EP) og fortalte om processen i forbindelse med nedsættelsen af den nye Kommission.

Mange flere i Europa stemte ved dette EP-valg. Det er første gang siden 1975, at valgdeltagelsen er steget i Danmark. De EU-positive partier er gået 3,9 procentpoint ned mens de skeptiske er gået 4 procentpoint frem. Flertalskonstellationerne i EP har ændret sig og det bliver svært at skaffe flertal, hvilket betyder, at der skal indgås flere kompromisser. De grønne er den gruppe, der har størst sammenhængskraft, men generelt har grupperne forskellig sammenhængskraft alt efter emne. Maja Dionigi påpegede, at skeptikerne ikke har så stor indflydelse, som mandaterne tilsiger, da de store grupper generelt holder yderfløjene ude i forbindelse med besættelse af udvalgsposter.

I forhold til den nye Kommission fremhævede Maja Dionigi, at kommissærerne skal høres i EP's relevante fagudvalg og hele kommissionen godkendes af EP. Siden skal kommissærerne godkendes af Det Europæiske Råd med kvalificeret flertal. EP lægger vægt på at kommissæren skal kunne sit fagområde, tage parlamentet seriøst og lytte, have en klar mission med sit virke og rent mel i posen. Ursula von der Leyen ønsker at stå for bæredygtighed i forhold til FN-målene og Europas selvstændighed i forhold til Kina og USA. Som sin forgænger ønsker hun færre forslag og topstyring. Hun ønsker også et tæt bånd til EP. Den nye Kommission bliver politisk tung med mange tidligere ministre.

Maja Dionigi sluttede af med en grundig analyse af om EU's borgerinddragelse fungerer. EU har i mange år haft borgerdialoger, men efter Macrons tale er de også udført på national plan og drevet frem af regeringer og civilsamfundet. På det overordnede plan flugter borgernes ønsker med von der Leyens og EU's prioriteter, men i dybden er der forskelligt fokus. I øst er der fokus på strukturfondene, og i syd er det bekæmpelse af arbejdsløsheden. Borgerdialogerne i 2018 var karakteriseret af at der blev brugt få ressourcer og at de ikke havde et fælles formål, men de fødte alligevel ind i debatten, selvom det ikke fremgår eksplicit, og høringerne ikke nævnes i centrale papirer. Von der Leyen har nævnt borgerne 13 gange i sit oplæg, men selve høringen nævnes ikke. EU er imidlertid åben for nye høringer, men de skal foregå i partnerskaber og have et klart formål for at føre til forslag og traktatændringer.

Se også Maja Kluger Dionigi's PowerPoints, der kan downloades fra nævnets hjemmeside:

https://www.europa-naevnet.dk/fileadmin/user_upload/Europa-Naevnet/Arrangementer/Erfaringskonference_2019/Maja_Kluger_Dionigi_Oplaeg_Europa_Naevnet_20_sep_2019_final.pdf